

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperative și întreprinderi Lei 20.000.—; pentru particulari Lei 5000.—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 3000.—; Abonament de sprijin Lei 50.000.—, în străinătate Lei 10.000.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 200

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliclu**

SUMARUL: Ioan Gh. Droc: Sărbătorirea aniversării unui sfert de veac dela înființarea Școlii Comerciale Superioare din Sibiu. — „Revista Economică”; Comemorarea lui Constantin Popp. — I. D.: Economistul Mitiță Constantinescu. — I. D.: Acordul comercial Anglo-Argentinian. — Bibliografie.

Sărbătorirea aniversării unui sfert de veac dela înființarea Școlii Comerciale Superioare din Sibiu

În ziua de Sf. Dumitru, orașul Sibiu a fost martor la o mare sărbătoare: aniversarea a 25 de ani dela înființarea Școlii Comerciale Superioare de băieți din Sibiu, de către fostul ei prim director, regretatul Trandafir Preda, împreună cu comitetul școlar de pe acea vreme.

În vechea cetate a Sibiului s'au adunat cu această ocazie, 25 de serii de foști absolvenți și absolvente, pentru a sărbători marea acțiune de acum 25 de ani și a vedea care au fost roadele depuse de foștii lor profesori. La apelul fostului lor profesor d-l Andrei Ghighiniță și a foștilor colegi: Constantin Mărtin, avocat la Soc. Tramvaelor din București și Gh. Ucenic director la Uzina Electrică din Sibiu, au venit absolvenți și absolvente din toate colțurile țării.

Întrunirea a avut loc la orele nouă dimineața, în sala de gimnastică a Liceului Comercial de băieți, care era împodobită cu tablourile M. Sale Regelui Mihai I și a M. Sale Regina Mamă Elena înfășurate cu drapelul național, precum

și cu tablourile tuturor absolvenților și absolventelor.

La această marea sărbătoare a luat parte întreg corpul profesoral al Liceului Comercial de băieți în frunte cu d-l director Dumitru Popescu precum și corpul profesoral al Liceului Comercial de fete în frunte cu doamna Aurelia Basoc, directoarea liceului.

Au luat parte de asemenea absolvenți și absolvente din toate cele 25 de serii.

Corul Liceului Comercial de fete și de băieți, sub conducerea tânărului profesor Cornel Arion, deschide serbarea cu Imnul Regal, după care ia cuvântul d-l prof. Andrei Ghighiniță, spunând, în esență, următoarele:

„Încă de astă vară câțiva absolvenți inimoși au luat inițiativa aniversării a 25 ani dela înființarea Școlii Comerciale de băieți din Sibiu. Comitetul de organizare a lansat și tipărit un apel care a fost trimis tuturor absolvenților și absolventelor, a căror adresă o cunoștea. Țin să remarc că rezultatul acestei ini-

fiative a întrecut aşteptările noastre cele mai optimiste“.

În continuare, d-sa constată că, să-mânfa aruncată de profesorii Şcoalei Comerciale din Sibiu a căzut pe pământ bun şi că: „sufletul nostru al profesorilor este deplin satisfăcut de rezultatele obţinute“.

După ce d-sa arată marele merit pe care l-a avut primul director al Şcoalei Comerciale din Sibiu, Trandafir Preda, la ridicarea ei, mulţumeşte reprezentanţilor Băncii „Albina“ din Sibiu, care şi-au dat întotdeauna binevoitorul concurs, pentru ajutorarea elevilor, fie prin acordarea de burse sau dăruindu-le o masă caldă la „Masa Studenţilor“. De asemenea d-sa mulţumeşte reprezentanţilor U. G. I. R.-ului care au acordat pentru ajutorarea elevilor săraci şi merituoşi suma de Lei 2.500.000.—; precum şi d-lui director al tipografiei „Dacia Traiană“, Ioan Bucşan, pentru tot concursul dat prin tipărirea Apelurilor trimise absolvenţilor.

„Tuturor absolvenţilor — a încheiat d-sa — care au venit din depărtări şi care nu au pregetat să renunţe la odihna lor în aceste timpuri grele, pentru a veni la această aniversare, cât şi celor de aici le zic bine aţi venit şi vă dorese sănătate şi fericire şi să trăiţi la mulţi ani!“

În numele Liceului Comercial de fete a vorbit d-na directoare Aurelia Basoc spunând următoarele:

Doamnelor şi Domnilor,

Salut în mijlocul nostru venirea tuturor foştilor elevi şi eleve ai acestor două şcoli, care timp de 25 de ani n'au pregetat, să dea societăţii, serii întregi de absolvenţi, bine pregătiţi.

Entuziasmul, cu care s'a răspuns Comitetului de iniţiativă, pentru organizarea Asociaţiei dovedeşte sufletul tânăr şi amintirile frumoase despre şcoală, ce-aţi păstrat adânc săpate în mintea Dv.

Suntem şi noi profesorii mai vechi ai şcolii, alături de Dv., însufleşiţi de aceeaşi dorinţă de-a se pune bazele unei Asociaţii solide, care cu ramurile ei să ocrotească pe actualii elevi şi pe viitorii absolvenţi.

Regretăm, însă, lipsa foştilor directori Trandafir Preda şi Elisa Ilescu, primii

directori ai acestor două şcoli, smulşi prea de timpuriu din mijlocul nostru — şi al vieţii.

Au fost colaboratori distinşi şi oameni de bine, care şi-au închinat viaţa educaţiei şi instruirii atâtor generaţii, nepregetând să-şi deschidă cele mai adânci cute ale sufletului şi numai ca să-şi apropie dragostea elevilor lor. — De aceea să păstrăm câteva momente de reculegere închinare amintirii lor.

Cei din sală se scoală în picioare şi păstrează un minut de reculegere.

D-l profesor Avram Mateşiu, luând cuvântul, a spus următoarele:

Doamnelor şi Domnilor,

Iubiţi şi dragi foşti elevi şi eleve,

După înfăptuirea idealului nostru naţional, în 1918, prin unirea Transilvaniei cu România, ni se impuneau probleme mari de rezolvat şi în special cum vom putea să organizăm viaţa noastră publică, în toate compartimentele ei, în cel mai scurt timp şi atât de bine, ca să dovedim lumii că ne merităm libertatea naţională, pentru care s'au sacrificat — de-a-lungul secolelor — generaţii după generaţii de Români şi că vom fi în stare, apoi, să aducem şi un însemnat aport, ce se aşteapta dela noi, la civilizaţia mondială.

Noi Românii ardeleni formasem, până aci, numai o mare majoritate de purtători de sarcini de tot felul şi erau puşini aceia dintre noi care aveau şi vreun post de conducere în trebile statului, ai cărui supuşi vitregi eram. Din această cauză, se înţelege, că aveam puşini oameni bine pregătiţi pentru marea sarcină ce ni se impunea după Unirea cea mare din 1918.

Cu toate greutăţile întâmpinate în cale, însă, am ştiut organiza în Transilvania, în cea mai scurtă vreme, o viaţă de stat românească şi civilizată, în ciuda piedecilor de tot felul, puse de foştii stăpânitori şi în ciuda memoriilor adresate de ei, fie Conferinţei de pace dela Paris, fie lumii culte europene şi americane, prin cari memoriile ne contestau dreptul şi capacitatea intelectuală şi morală de-a stăpâni noi Transilvania, căutând să demonstreze că unirea ei cu România ar însemna a o duce cu secole îndărăt.

Între instituţiile care trebuiau organizate în limba şi spiritul românesc, după Unire, era şi învăţământul.

Noi Românii ardeleni nu aveam până aci, decât câteva școli secundare și deci, puțini profesori. Era vorba, acum, să se româneze, pe lângă Universitatea din Cluj, vreo 40 de licee de stat, școli comerciale și normale și vreo 50 de școli civile și gimnazii și să se înființeze și altele noi, pe măsura necesităților.

La 1 Octombrie 1919, problema aceasta grea a fost rezolvată favorabil și miile de școli primare și vreo sută de școli secundare, ca și Universitatea din Cluj — ai cărei profesori unguri refuzaseră depunerea jurământului de credință față de Statul Român, — și-au deschis larg porțile să primească pe fiii neamului nostru, însetați de dorința de carte românească. Afluența de elevi a fost mare încă din primul an și a crescut apoi din ce în ce mai mult.

Greutatea începutului a fost biruită de entuziasmul cu care au răspuns la chemarea conducătorilor de pe vremea aceea, toți intelectualii ardeleni pe care îi aveam: profesori, preoți, învățători și mai făcând apel și la frații din Vechiul Regat, minunea cea mare s'a înfăptuit.

Atunci a luat ființă și această Școală Comercială. Statul Ungar nu avusese Școală Comercială în Sibiu, ci în localul acesta funcționa o Școală civilă de băieți. Aceste școli — așa numite civile — aveau un caracter mai mult practic. Ele pregăteau pe micii meseriași, comercianți și funcționari. În Statul Român nu li s'a înțeles rostul și curând s'au transformat în Gimnazii și apoi s'au contopit în Liceele existente, în orașele mai mari, unde existau Licee.

Providența a voit ca la Școala civilă ungurească, ce funcționa în acest local, să fie și un profesor român, Trandafir Preda. Un om însuflețit de cultul muncii neprecupețite și un bun organizator. Imediat după Unire, a preluat el Școala civilă dela fosta conducere, ajungând el directorul ei. Pe lângă această Școală civilă cu patru clase, a înființat apoi la 1 Octombrie 1919 un Curs comercial de un an, iar în Septembrie 1920 simțindu-se nevoia înființării unei Școli Comerciale în acest centru comercial și industrial și într'o regiune românească, cu un spirit mai aplicat spre comerț, și încuviințându-se această înființare de forurile superioare școlare, s'a

realizat acest deziderat al populației românești din Sibiu și împrejurime.

Cursurile au început regulat la 15 Septembrie 1920, cu două clase — prima cu elevi noi înscriși, proveniți în cea mai mare parte dela școala civilă, iar clasa a II-a cu elevii și elevele cari făcuseră Cursul comercial în anul școlar 1919/20. În acest an școlar, școala a funcționat ca mixtă, numărul băieților fiind egal cu al fetelor.

În anul următor școlar 1921—1922, școala s'a numit: Școală Comercială Superioară de fete, iar coeducația ne mai fiind admisă și numărul elevilor cari cereau înscrierea în această școală, fiind mare, s'a înființat o Școală Comercială Superioară de băieți, sub aceeași direcțiune a lui Trandafir Preda și cu același corp profesoral.

Acesta-i adevăratul început al Școlii Comerciale Superioare de băieți, care eveniment îl sărbătorim azi, la 25 de ani de existență. În același început de an am fost numiți la această școală ca profesori, și colegul Ghighiniță și cu mine.

Băieții aveau cursurile înainte de masă iar fetele după masă, în aceleași clase, fiindcă după cum am spus, mai funcționa în acest local și Școala Civilă de băieți.

Între timp s'a mai înființat pe lângă Școala Civilă de băieți și o Școală Civilă de fete, tot datorită străduințelor și muncii neobosite a lui Trandafir Preda. Așa că vreo câțiva ani a fost director la 4 școli, cele două civile cu câte 4 clase și cele două comerciale, — la început cu câte 3 clase și la sfârșitul cursurilor cu examen de maturitate, iar dela 1924 cu câte 4 clase și fără examen de maturitate (bacalaureat).

Iată ce spunea, între altele, directorul Trandafir Preda, cu ocazia împlinirii a 10 ani dela înființarea acestei școle, într'o vorbire de sfârșit de an — publicată în anuarul de pe anul școlar 1929/1930, despre greutatea începutului acestei școle:

„Am întâmpinat multe greutăți în acești 10 ani. La început, câțiva ani, nu aveam profesori destui. Unul trebuia să țină locul la doi. Elevii în general erau elemente slăbuțe. Veneau cei care nu mai aveau loc în licee. Nu aveam nici manuale. Ne putem închipui munca extraordinară, cu

care corpul profesoral a trebuit să se lupte. Ne-am luptat mult și în privința localului. În primii ani eu mare greutate am făcut cursurile, atât eu băieții cât și eu fetele, înainte de masă. De câțiva ani, completându-se ambele școli și neavând local suficient, am fost nevoiți să fim cu băieții înainte de masă, iar cu fetele după masă, în aceleași săli. Acesta a fost aproape cel mai mare neajuns al nostru”.

Iar mai departe: „Intotdeauna am fost ajutat de corpul profesoral, desemnând împreună drumul, pe care să umble tineretul nostru școlar; i-am arătat mijloacele, care îi pot asigura progres bun și o învățatură solidă.

Ne-am năzuit să-l înzestram cu toate posibilitățile unei dezvoltări normale, cu un cuvânt ne-am împlinit datoria de educatori și daseali.

Țin să mulțumesc tuturor domnilor profesori și profesoare pentru munca prețioasă ce au desfășurat în tot timpul trecut și în anul școlar expirat pentru luminarea minții, îmbogățirea sufletului și întărirea caracterului tineretului nostru”.

În 1930 cele două școli comerciale, de băieți și de fete, s'au separat, școala de fete mutându-se în localul său propriu, în care este și azi, pus la dispoziția ei și amenajat pentru îndeplinirea acestui scop, tot prin străduința directorului Trandafir Preda, avându-și de aici înainte directoara sa, doamna Elisa Iliescu, prima directoare, dar președintele Comitetului școlar al ei a rămas și pe mai departe, tot omul neobosit, Trandafir Preda, încă o serie de ani, până ce această școală a fost în stare a se conduce singură.

Școlii comerciale de băieți i s'a mai adăugat în același an și Școala elementară de comerț, care funcționase, până aici, la Săliște, însă din lipsă de elevi a fost transferată la Sibiu. Școala civilă de băieți ca și cea de fete s'au transformat în gimnazii, apoi ne mai simțindu-li-se nevoia s'au contopit în cele două Licee teoretice de băieți și de fete din localitate: Liceul Gheorghe Lazăr și Liceul Domnița Ileana.

În anul 1936, Școala Elementară și Superioară de Comerț s'au transformat în Liceul Comercial de băieți cu opt clase, de azi.

Tot muncii neobosite a lui Trandafir Preda i se mai datorește și realizarea

unui vechiu deziderat al Comitetului școlar: internatul liceului, care se deschide la 1 Septembrie 1931.

A mai avut Trandafir Preda și un alt vis de realizat, cel mai mare și mai frumos vis al său, ca director al acestei școli: construirea unui nou local de școală în grădina liceului din șoseaua Alba-lulia, care teren s'a primit dela reforma agrară, tot datorită străduinței lui, și pentru care scop s'a și înființat un fond de construcție; dar numai moartea prea timpurie (la vârsta de 54 ani), i-a curmat toate visurile ce le avea încă de realizat spre binele școlii românești, după ce, numai cu o lună înainte de moarte, primise gradajia de merit pentru realizările sale atât de bogate pe terenul învățământului și al unei munci neobosite și neprecupețite în slujba neamului și a țării sale.

Doamnelor și Domnilor,

Am crezut nimerit, cu ocazia acestei aniversări, să fac acest scurt istoric al înființării acestei școli, din care istoric se conturează în fața noastră figura de adevărat dascăl a aceluia, al cărui spirit desigur că plutește în aceste clipe pe deasupra noastră și se bucură de recunoștința, pe care i-o arătam azi și elevii lui de pe vremuri și noi profesorii, dintre care o însemnată parte i-am fost și colegi și împreună muncitori și străduitori în luminarea seriilor de elevi ce-au absolvit această școală: figura luminoasă a lui Trandafir Preda.

Alături de el și luând exemplul dela dânsul, care muncea cu atâta abnegație, am căutat să ne facem și noi datoria, după puterile și conștiința noastră, cât s'a putut mai bine. Iar dacă azi, după 25 de ani, această muncă o vedem răsplătită prin dragostea și respectul, cu care suntem înconjurați de foștii noștri elevi și eleve, satisfacția noastră sufletească e deplină. Conștiința noastră, a celor care am muncit dela început în ogorul culturii românești și la această școală, ca și a celorla dintre noi care au venit mai târziu în rândurile noastre, directori și profesori, ne spune că ne-am făcut datoria. Și aceasta e cea mai mare răsplătită a noastră.

Noi, cei vechi, am trasat, alături de primul director și creatorul acestor școli,

Trandafir Preda, drumul pe care vor merge, credem, și cei ce vor veni după noi.

Munca lor, poate, va fi mai ușoară ca a noastră a pionerilor, care am desfelenit ogorul, ce ne-a dat și ne va mai da roade atât de îmbelșugate.

Prestigiul acestei școale e, de-acum, cimentat atât de solid, încât în viitor, ea și azi, va fi o plăcere și totodată o mândrie să muncești și ca profesor și ca elev, la această școală recunoscută printre cele mai bune de acest fel, mai ales în urma rezultatelor dela examenele de bacalaureat.

Doamnelor și Domnilor,

Spiritul care a stăpânit dela început și bineînțeles mai stăpânește și azi în această școală, e acel vechiu și sănătos spirit ardelenesc, pe care și noi profesorii mai vechi ai ei, l-am moștenit ca pe o comoară scumpă dela minunații noștri dascăli din școalele românești ardelenice.

Și acum dați-mi voie să fiu ceva mai subiectiv. Precum vedeți, la Liceul Comercial de băieți, am mai rămas numai doi din vechea gardă: colegul Andrei Ghișiniță și cu mine. Noi ne-am făcut studiile secundare în aceea cetate de veche cultură românească a Brașovului și la școlile cu acei minunați dascăli ai liceului român ortodox și ai școlii comerciale, singura școală românească de acest fel din Ardeal, ctitorii ale marelui Mitropolit Șaguna și focare de cultură cu adevărat națională și umană.

Dați-mi voie, deci, ca o parte din omagiile ce ni se aduc nouă azi, de foștii noștri elevi, s'o închinăm și noi, ca o pioasă ofrandă, amintirii dascălilor noștri dela aceste școli din Brașov.

Imi trec pe dinaintea ochilor sufletești, în aceste momente solemne, chipurile luminoase ale dascălilor noștri: directorul Virgil Onișiu, Andrei Bârseanu, I. C. Panțu, Iosif Blaga, Ioan Bunea, Alexandru Bogdan, Aurel Ciortea, Tit Liviu Blaga și Axente Banciu, care singur dintre ei mai trăiește și, ca pensionar, locuind în Sibiu, adeseori avem plăcerea și onoarea să ne plimbăm împreună și să răscolim amintiri de acum treizeci și cinci și mai bine de ani, din viața dela Brașov, de pe vremea când noi eram „studenți” și dânsul ne era profesor.

Dela acești și alți dascăli ai noștri am învățat și noi ce e munca și demnitatea de Român, de om și de profesor. Exemplul lor viu ne-a fost mereu îndreptar în fața ochilor și ne-a călăuzit neconținț în străduințele noastre. Această atmosferă de adevărată cultură am căutat s'o transplantăm noi și la această școală. Întru cât vom fi reușit sau ba, în împrejurările schimbate de după războiul trecut și întru cât vom mai reuși de aici încolo, după al doilea războiu mondial judece elevii noștri.

Și acum, de încheiere, fin să mulțumesc, în numele colegilor mei, iubitorilor mei elevi de acum 25 de ani și de mai târziu și în special iubitorului meu fost elev Constantin Mărtin, inițiatorul acestei frumoase serbări, pentru munca și sacrificiile aduse, dându-ne și nouă, profesorilor, ocazia să constatăm roadele muncii noastre desinteresate și pline de dragoste de neam și de țară.

Trăiască și 'nflorească mereu această școală, creațiunea lui Trandafir Preda, spre binele și fericirea noilor generații de elevi, ce vor trece prin ea.

Să trăiți și să ne vedem și peste alți 25 de ani, la semicentenarul ei, dar nu tot în această sală modestă, ci în alta mai frumoasă, așa cum o visa Trandafir Preda în cele mai frumoase visuri ale sale: într'un palat, demn de amintirea lui“.

După luminoasa cuvântare a d-lui prof. Avram Mateșiu, care a creat o atmosferă de unitate sufletească a celor tineri dar mai ales a aceluia, care au terminat mai de mult școala, răscolind plăcutele amintiri ale zilelor de elevi, corul elevilor și elevelor sub conducerea d-lui prof. Cornel Arion, execută „La fântână la izvor” de A. Bena și „Mama” de I. Kirescu. Execuția minunată își dădea impresia că asistăm la renumitele serbări de coruri date în trecut de profesorul Oancea, când era profesor la această școală.

În numele absolvenților a luat cuvântul doamna Mărginean, profesoară, care a spus următoarele:

„Cu mare emoție și bucurie de nedescris am luat cunoștință de fericita inițiativă a d-lui prof. Ghișiniță și Onor. Comitet pentru a se ține această frumoasă

întrunire a tuturor absolvenților Școlii Comerciale, dela înființarea ei și până azi, întrunire la care participă nu mai puțin de 25 serii de absolvenți.

Intr'adevăr așa cum se amintește în invitația primită, această întrunire și mai ales o dare de seamă a activității noastre din acest răstimp, recunoaștem, constituie o obligație morală a noastră a tuturor, cari am avut norocul de a ne fi format o carieră în această școală.

De aceea, d-nelor și d-ilor profesori, finem să mărturisim: avem o oarecare muștrare sufletească și trebuie să o avem mai ales cei care am fost printre primele serii.

Majoritatea dintre noi, putem fi comparați cu un copil care părăsind casa părintească — pe tatăl și pe mama lui, cari l-au crescut la căldura dragostei lor părintești, i-au dat sfaturi pentru viață, rupte din sufletul lor, — e plecat departe de ei unde i-a hărăzit destinul să trăiască.

De acolo, din acel loc îndepărtat, s'a gândit adesea la părinții lui iubiți, le-a trimis poate și scrisori, s'a interesat de soarta lor, prin diferite persoane, dar, împiedecat veșnic de o grije sau de alta n'a mai dat pe acasă, nu și-a mai cercetat părinții, să-i îmbrățișeze și să le dea astfel mângăierea la care ei aveau nădejdea și dreptul, dela copilul lor.

Dar, în sfârșit, după vreme îndelungată, găsește zile libere, vine pe acasă, își vede părinții, le aude glasul lor dulce și revede locurile copilăriei dragi,

De sigur, că numai această zi le-a adus părinților adevărata mulțumire și mângăiere.

Vă cerem deci iertare, iubite Doamne și Domni Profesori.

Vă asigurăm că păstrăm în sufletele noastre — pe cari ni le-ați modelat cu atâtă trudă, ani de-a-rândul, pe aceste bănci — floarea rară a respectului și recunoștinții.

Puteți avea liniștea sufletească și mângăierea deplină, întru cât sămânța bună ce ați sădit zi de zi, clipă de clipă — pentru luminarea minții noastre, înfrumusețarea sufletelor și câștigarea nesfârșitelor cunoștințe generale și de specialitate a căzut pe pământ bun, a dat roade, astfel încât osteneala Domniilor Voastre n'a fost zadarnică.

Potrivit rostului și scopului urmărit de această școală, prin inițiatorii, conducătorii și îndrumătorii ei, fiecare din absolvenți a adus aportul său în mică sau mai mare măsură la progresul economic și cultural al iubitei și mult încercatei noastre țări.

Colegilor cari s'au relevat și s'au distins în mod excepțional, le aducem pe această cale felicitări și le exprimăm dragostea noastră colegială.

Iar astăzi, mai mult ca oricând, în urma distrugerilor și sărăciei provocate de războiul care abia s'a liniștit, se impune ca toate forțele să le îndreptăm spre întărirea și ridicarea vieții economice: spre mărirea producției, organizarea exploatarea bogățiilor țării prin forțe proprii naționale, apoi punerea acestor bogății în serviciul individului și al societății.

Bine înțeles, că pentru realizarea acestui imperativ al vremii se cere o adâncire temeinică ale tuturor și celor mai grele probleme, cari sunt acelea de ordin economic-financiar.

De priceputa și desăvârșita cunoaștere și aplicare a acestor probleme în organizarea și conducerea unui stat va depinde buna stare a indivizilor, prosperitatea țării și, odată cu ele, liniștea și civilizația omenirii.

Această grea misiune ne este dată și se așteaptă rezolvarea ei dela absolvenții tuturor școlilor practice.

Ca încheiere, aducem prinosul de recunoștință, respect și mulțumire dragilor noștri educatori.

Le vom dovedi recunoștința, urmându-le cu datorie sfântă exemplul faptelor și indemnurile primite.

Vom continua să fim cinstiți, muncitori în viață, iar munca noastră să o consacram binelui țării și nevoilor ei.

Acum să ne îndreptăm gândul cu smerenie către sufletele aceluia cari au fost:

Trandafir Preda și Elisa Ilescu, directori ai școlii, cari au muncit fără șovăire și n'au pregetat nicio oboseală toată viața lor, închinând-o pentru ființa și înțreținerea vieții acestei școli. Rugăm pe bunul Dumnezeu să-i odihnească în pace. Amintirea lor va trăi veșnic în sufletele noastre“.

Din partea absolvenților a vorbit d-l Constantin Martin, avocat în București,

inițiatorul acestei serbări, care a spus următoarele :

„După ani grei de războiu, am căutat să venim la școala care ne-a deschis drumul vieții“.

Domnia Sa constată cu regret lipsa celor mai buni colegi, care au murit la datorie: *„absolvenții și-au dat și aportul de sânge pentru apărarea patriei lor, Astfel au căzut pe front: Prof. Andrei Rinea; Colonel Prică din Tilișca; Remus Pop; Victor Pop; Ilie Giurgiu; Adam Roman; Petru Andrei; Aurel Bota și alții.*

Față de colegi și profesori avem o obligație morală. Suntem moștenitorii testamentari ai lui Trandafir Preda. Să serbăm jubileul de 50 ani în clădire proprie, așa cum a dorit primul ei director“.

În continuare D-Sa face apel la toți absolvenții făuriți la această școală, să caute fiecare după posibilitățile materiale să urmeze gestul U. G. I. R.-ului care prin președintele ei d-l Ioan Buceșan, directorul institutului de arte grafice „Dacia Traiană“, a donat pentru fondul școlii suma de Lei 2.500.000—, pentru ajutorarea elevilor săraci. De asemenea Banca „Albina“ își are rezervată o sumă însemnată în același scop. Faptul materializării însemnând recunoștința — celor care au scăpat din războiu — față de cei morți, — și aceea care au primit burse și au mâncat la „Masa Studenților“.

Domnul Gh. Căpriță funcționar la B. N. R. București, cu aceeași energie din timpul când era elev, a declamat „Ardealul“ de Dem. Rădulescu — după care serbarea se termină cu „Sârba în căruță“ executată de cor sub conducerea d-lui prof. Corneliu Arion.

Dela Liceul Comercial de băieți cortegiul absolvenților și absolventelor în frunte cu profesoarele și profesorii s'au îndreptat spre Catedrala Mitropoliei, unde a avut loc un parastas pentru memoria directorului Trandafir Preda, Elisa Iliescu, eroul prof. Andrei Rinea, eroilor și colegilor morți.

După slujba din Sf. Catedrală Mitropolitană, o delegație s'a îndreptat spre cimitirul eroilor unde au depus o jerbă de flori pe mormântul „Eroului necunoscut“ în cinstea eroilor absolvenți morți pentru patrie, precum și câte o coroană de flori pe mormântul fostului

lor director Trandafir Preda și pe mormântul sofului fostei directoare Elisa Iliescu.

* * *

După masă, la orele 4 a avut loc tot în sala de gimnastică a Liceului Comercial de băieți, constituirea „Asociației absolvenților și absolventelor Liceului comerciale de băieți și fete din Sibiu“. Înainte de constituirea asociației, corul de fete și băieți sub conducerea d-lui prof. Arion, a cântat un bogat repertoriu muzical. Elevul Ludoșan din clasa a 8-a a cântat doine și cântece românești.

Au luat cuvântul apoi d-l prof. Ghighiniță, care a arătat pe scurt scopul întrunirii și făcând apel la toți absolvenții să contribuie după posibilitățile materiale la formarea unui fond pentru ajutorarea elevilor săraci, fie cu hrană, fie cu bani, după care dă cuvântul d-lui prof. Dumitru Popescu, directorul Liceului Comercial de băieți. D-Sa arată desideratele momentane ale școlii, care cer să fie satisfăcute cât mai urgent.

Luând cuvântul d-l Constantin Mărtin arată că ideea înființării unei asociații a absolvenților a fost luată încă din 1931. Această idee pornită din Sibiu, a fost însușită de Minister care a hotărât înființarea de asociații pe lângă fiecare școală.

Se trece la alegerea membrilor în comitetul de conducere al asociației.

Adunarea generală a ales cu unanimitate ca președinte pe d-l prof. Andrei Ghighiniță, iar ca secretar pe d-l Gh. Ucenic.

Scopul urmărit de asociație este următorul:

1. Crearea unei colaborări între absolvenții și absolventele Liceului de băieți și fete, pe teren economic, în vederea promovării intereselor permanente ale neamului;
2. Crearea cât mai urgent posibil, a unei cantine pentru elevi;
3. Plasarea absolvenților și înscrierea lor în Corpul Contabililor.
4. Crearea de fonduri în vederea acordării de burse elevilor săraci;
5. Crearea de fonduri necesare construirii unui local propriu pe terenul din șoseaua Alba-lulia.

Adunarea generală alege apoi, doi vicepreședinți, în persoana d-lor Valeriu Țiplic, director la fabrica Românofir din Tâlmăciu și Constantin Mărtin, avocat în București.

Ca membrii ai comitetului s'a hotărât a face parte;

1. Ca membrii de drept: prof. Avram Măteșiu; directorul general al Băncii „Albina”; președintele Sfatului Negustoresc din Sibiu; președintele Camerei de Comerț din Sibiu și directorii Liceelor Comerciale de băieți și fete;

2. Iar ca membrii aleși d-nii: Ioan Săndescu din Câmpulung-Muscel, Ion Tatu, subdirector la bugetul general al Statului București; Ion Bozdoc, director la datoria publică, București; Simion Oprisor, Cluj; Virgil Popa, București; Gh. Căpriță, funcționar B. N. R. București; Liviu Bărbaț, București; Nicolae Patachi, dir. C. A. F. A.; Ioan Stoica, șef. d. birou B. N. R.; Ioan Urlea, funcț. B. N. R.; Medrea-Craiova; Constantin Daneș, București. Din Sibiu au fost aleși d-nii: Ioan Suci, inspector financiar; Ion Opris, director la „Prima Ardeleană”; Ionel Chirtea, contabil la „Banca Oașia”; Ilie Duma, director la coop. „Înfrățirea”; Viorel Tănase, șef-controlor financiar; Ion Mărtin, funcț. Banca „Albina”. Din partea absolventelor: doamnele Elena Pop-Livezeanu; Maria col. Andrei; Maria prof. Mangu; Veluria Lefter n. Bârsan și d-șoara Ani Dragomir.

S'a hotărât ca până la înțoemirea statutelor asociației orice hotărâre se va putea lua cu cel puțin 5 membri aleși.

În comisia de cenzori au fost aleși d-nii; Leon Bălașiu, funcț. la Banca „Albina”; Liviu Gligor și d-na Maria Mărgineanu.

Ședința de după masă a absolvenților și absolventelor se încheie după ce fiecare a promis contribuția sa după mijloacele materiale de care dispune la constituirea fondurilor necesare scopului mai sus arătat.

Seara la orele opt în saloanele restaurantului „Bulevard” a avut loc un banchet, la care au luat parte pe lângă d-nii profesori, reprezentanții: Băncii „Albina”, prin d-nii Dr. Mihai Veliciu, directorul general, Marius Peculea, directorul executiv; Dr. Ion Modran, șeful conten-

ciosului; reprezentanții U. G. I. R. prin d-nii Constantin Manoliu și Fritz Hann, precum și peste 150 de absolvenți și absolvente.

Și-au dat prețiosul concurs la acest banchet d-l profesor Cornel Arion, care cu frumoasa-i voce de tenor a cântat romanțe și cântece românești, acompaniat la pian de d-l Cornel Vulcu, Gh. Ludoșan a cântat doine ardelenesti, d-na Elena Axente, a cântat cântece moderne, d-l Gh. Căpriță, a recitat poezii patriotice, fiind îndelung aplaudat de colegi, de asemenea d-l Axente Rareș. Amintirile și momentele din viața de elev, au fost prezentate, de d-l Ienciu, student.

Seria cuvântărilor a fost deschisă de d-l Andrei Ghighiniță, care a mulțumit tuturor absolvenților și absolventelor care au luat parte la această frumoasă sărbătoare, aducând mulțumiri reprezentanților Băncii „Albina”, U. G. I. R. și tuturor instituțiilor și absolvenților care au contribuit la crearea fondului „Trandafir Predă”, — fond care va servi la ajutorarea elevilor săraci și merituosi, — precum și celor care și-au dat neprecupeșitul lor concurs pentru organizarea și reușita acestei sărbătoriri.

D-l Dr. Mihai Veliciu, directorul general al Băncii „Albina” din Sibiu, luând cuvântul, mulțumește pentru frumoasele cuvinte ce au fost adresate instituției, pe care d-sa o conduce, declarând că: Banca „Albina” nu și-a făcut altceva decât datoria de instituție românească, așa cum a fost dorința primilor ei conducători.

Sămânța împrăștiată de „Albina” a dat rezultate, pentru că și D-Voastră prin nobilul gest față de elevii generațiilor viitoare ai acestei școli, v'ați făcut datoria din plin.

D-l Dr. Mihai Veliciu regretă, că nu a putut lua parte și la serbarea ce a avut loc înainte de masă la Liceul Comercial de băieți, întru cât la Banca „Albina” s'a comemorat un an dela moartea regretatului Constantin Popp, fost director executiv al acestei bănci, care timp de 40 ani a muncit pe ogorul economic și financiar al acestei provincii, împărțind bucuriile și durerile acestui neam, prin munca și devotamentul său,

Sărbătoarea de 25 ani de aniversare dela înființarea Școalei Superioare de Comerț din Sibiu coincidând cu sărbă-

torirea a 25 ani dela nașterea celui care înfruchipează năzuințele acestui neam, M. S. Regele Mihai I., d-l director general Dr. Mihai Veliciu, ridică paharul și toastează pentru năzuințele spre mai bine ale acestui neam, înfruchipate în persoana M. S. Regelui.

D-na Aurelia Basoc, directoarea Liceului Comercial de fete, din Sibiu, în cuvinte emoționante dorește ca aceste momente să fie împărtășite și de generațiile viitoare, așa cum au dorit foștii noștri elevi de acum 25 de ani.

D-l Manoliu, aduce salutul cel mai cald al U. G. I. R.-ului și se asociază acestei sărbători spunând: „Suntem mulțumiți că am putut să vă ajutăm la această solidaritate și aducem urările noastre cele mai bune pentru aniversarea aceasta”. Închin un pahar pentru Domniile Voastre, pentru profesori și pentru viitorul Școlii Domniilor Voastre“.

Domnia Sa deși nu este absolvent al acestei școli și-a luat angajamentul de a susține, prin bursa de 100.000 Lei ce o acordă lunar celui mai sărac și merituos elev, întreținerea lui din clasa întâia până în clasa a opta.

A luat de asemenea cuvântul, d-l Ioan Popa, fost director al Liceului „Gh. Lazăr” și fost printre primii profesori și la această școală, mulțumind pentru invitația făcută de foștii D-Sale elevi. D-Sa a spus că ori de câte ori este salutat

de cineva pe care nu-l recunoaște imediat, își aduce aminte că acesta i-a fost cândva elev și este foarte mulțumit de această recunoștință pe care foștii D-Sale elevi i-o arată.

Dintre absolvenți a vorbit d-l Ioan Buceșan, care a spus următoarele:

„In numele absolvenților țin să exprim recunoștința aceluia, care prin faptele și educația lor ne-a dat satisfacția acestui moment, directorului Trandafir Preda și Veturia Lapedatu, aceea care pentru mulți din noi a fost o adevărată mamă, când ne primea la masa caldă care ne-o oferea, cu concursul Băncii „Albina“.

„Mulțumesc d-lor Ioan Popa, pensionar, Andrei Ghighiniță, neobositul părinte al nostru, care ori de câte ori ne întâlnea ne dădea câte un sfat bun.

În încheiere D-Sa își arată mulțumirea de a se afla la masă nu numai cu colegii mai în vârstă dar chiar și cu tânărul profesor Andrei Ghighiniță.

Dacă această serbare a reușit, aceasta se datorește în primul rând recunoștinței absolvenților și absolventelor, iar ca urmare va avea înființarea cât mai curând a unei cantine pentru elevii săraci și merituosi. Va servi în același timp și ca model pentru absolvenții altor școli și pentru generațiile viitoare.

Qui habet aures audiendi, audiat...

ION GH. DROC.

Comemorarea lui Constantin Popp

La 25 Octombrie 1946, s'a împlinit un an de când fostul clior și director al acestei reviste, Costi Popp, director executiv i. p al Băncii „Albina”, nu mai este în mijlocul nostru.

Roadele activității sale de aproape o jumătate de secol pe ogorul economic și financiar al Ardealului, au lăsat urme adânci și sănătoase precum și o amintire neștersă între cei cari l-au cunoscut personal sau din scrisul lui.

Amintirea plăcută și plină de valoare lăsată de Costi Popp, a prilejuit — la împlinirea unui an dela moartea sa — o reculegere din grijile zilnice a angajaților Băncii „Albina”, „Prima Ardeleană” și „Dacia Traiană” din

Sibiu, cari într'un cadru restrâns, dar plin de dragoste caldă și pioasă aducere aminte față de valorosul dispărut, au ținut să fie prezenți în corpore la parastasul de un an și să-și exprime și în acest mod recunoștința și sentimentele frumoase față de acela, care le-a fost director, îndrumător și adevărat părinte sufletesc.

În ziua de Sf. Dumitru s'au întrunit la Banca „Albina”, angajații celor trei întreprinderi amintite, în frunte cu conducătorii acestora, fiind de față și nemângăiala văduvă a regretatului Costi Popp, precum și fiica lor adoptivă și prin cuvântări pline de căldura sentimentelor sincere, și-au manifestat dragostea și regretul ce păstrează valorosului dispărut.

Publicăm cuvântările ocazionale rostite cu acest prilej de d-l Ioan N. Bratu, procuristul Băncii „Albina” și președintele Comitetului de întreprindere, precum și de d-l prof. univ. Dr. Ioan Lupaș, președintele Comitetului cultural al Băncii „Albina” :

Cuvântarea d-lui Ioan N. Bratu.

S'a împlinit un an de când directorul Constantin Popp nu mai este printre noi.

Se cuvine să poposim cât mai mult cu gândul și să fim cât mai aproape cu sufletul la această comemorare.

Nici nu s'ar putea altfel, căci pentru noi urmașii, era mai întâiu colegul nostru — așa cum îi plăcea să se considere — mai în vârstă, mai cu experiență, un îndrumător, poate chiar un animator și numai apoi director, post pe care l-a privit numai ca o recunoaștere a meritelor sale, ca o răsplată a unei activități laborioase de trei decenii, ca o prețuire a unui caracter a cărui fermitate n'a putut-o depăși nici unul dintre colegii sau colaboratorii săi.

Încă de tânăr, de când a terminat Școala comercială superioară din Brașov, trebuind să-și facă un rost în lume, Constantin Popp a avut o clară intuiție a rolului covârșitor îndeplinit de „Albina” în viața economică a nației sale. Nu a pășit pragul acesteia din întâmplare, numai ca să-și asigure existența materială. A intrat în serviciul acestei instituții pe deplin convins, că aici este locul lui, că-l merită și că timpul va dovedi cu prisosință, că s'a ținut de legământul pe care și l-a luat, că toate aspirațiunile ce le purta sincer în conștiința sa de adolescent, se vor traduce în fapt. Și-a propus pe atunci; să fie un adevărat albinist și a izbutit pe deplin.

L-am cunoscut în anul când fusese numit director. Sunt mai bine de 26 de ani de atunci. Ne-a impus mult, fiecăruia dintre cei care l-am cunoscut atunci, ca și celor dinaintea noastră și a celor care au urmat.

Autoritatea sa se afirma în mod cu totul firesc. Nici atitudine forțată, nici ton aspru sau disprețuitor, nici observațiuni de prisos. Unui angajat nou nu-i trebuia mult timp, să poată constata și mai ales prețui personalitatea directorului Constantin Popp. Adesea, când dădea de vreun necaz, fiecare se ducea la el cu aceeași încredere și cu aceleași sentimente, ca la un părinte sau frate.

Cu nespusă răbdare și neturburată liniște, cu deosebit interes asculta pe fiecare, fie an-

gajat, fie client. Numai vreo întâmplare cu totul neobșinuită îl scotea din calmul său de totdeauna.

Nu cunoștea decât drumul drept. Ii dispăcea ipocrizia și nehotărârea.

Pentru că nu i-a fost dat să-și manifeste dragostea paternă, purta o deosebită grijă practicantilor și angajaților mai tineri, insistând fie asupra educației propriu zise, fie asupra celei profesionale, însă totdeauna cu înțelegere și cu bunăvoință.

Dacă era mulțumit de munca de birou ordonată și devotată a funcționarului, nu-i mai puțin adevărat, că-i plăcea să-l vadă luând parte la acele neuitate manifestări ale vieții românești din trecutul apropiat, în special la acele care se încadrau în activitatea „Asociațiunii” sau a „Reuniunii de cântări”.

Susținea cu multă căldură preocupările intelectuale ale angajaților și mai ales ale celor tineri, ca și inițiativele și proiectele, acestora. Păcat, că unele din aceste proiecte pornite din entuziasm și idealism, cari de altfel se iveau atât de rar și priveau binele instituției, nu aflau la toți aceeași înțelegere. Cândva își adusese aminte, să i se fi spus, că prin astfel de preocupări și îndeletniciri să nu se transforme banca în casină.

Dar viața și activitatea lui Constantin Popp trebuie privită și sub un alt aspect. Am putea spune, că aproape aceeași importanță o prezintă activitatea sa ca publicist în domeniul economiei și al finanțelor, ca și aceea desfășurată la „Albina”. Nu putem trece cu vederea, că el a fost un îndrumător entusiast și desinteresat al atâtor bănci românești mai mici, răspândite pe întinsul provinciilor de dincoace de Carpați.

Cea mai elocventă dovadă a acestei activități rodnice o fac numeroasele articole din Revista Economică, al cărei director a fost, apoi o serie respectabilă de anuare și broșuri.

A fost invitat și a luat parte la numeroase congrese. Intr'unul din acestea, care s'a ținut la Hamburg, a răspuns și a apărât așa cum trebuia și cum merita, cauza cooperativelor românești de aici, atacate și defăimate de cavalerii reacționari și șovini ai finanței de atunci dela Budapesta.

Pentru a reîmprospăta felul de a scrie al regretatului publicist economic Constantin Popp, fie-mi permis a ceti textul articolului, ce a publicat la 24 Decembrie 1904 în Revista Economică despre „Puterea băncilor naționalităților”.

Cuvântarea d-lui prof. univ. Dr. Ioan Lupaş.

Am din partea „Primei Ardelene” însărcinarea de a exprima aici adesiunea tuturor celor cari se găsesc în serviciul activ al acestei instituţiuni, la festivitatea comemorativă închinată unuia dintre ceice au participat cu entuziasm la întemeierea şi la conducerea ei. În adevăr, decedatul Constantin Popp înţelegea deplin importanţa acestei Societăţi de asigurare, după cum arată felul, cum o apreciasse la 1911, când s'a ținut adunarea de constituire aici în Sibiu, şi atenţiunea ce-i acordase în calitatea sa de censor al ei.

La exprimarea acestei adesiuni colegiale simt obligaţia să mai adaug un cuvânt şi în numele unei recente corporaţiuni din organismul cultural al Băncii „Albina”. Vă rog să-l primiţi cu atenţiune binevoitoare.

În calitate de preşedinte al Comitetului instituit de curând în scop de a contribui la promovarea activităţii de ordin cultural şi sportiv, ce urmează să fie desfăşurată în cadrele instituţiunii noastre, împlinesc un act de datorie oficială rostind cu acest prilej un cuvânt în amintirea lui Constantin Popp.

Prin iniţiativa laudabilă de a comemora pe decedatul Constantin Popp cu prilejul unui an dela moartea sa, funcţionarii Centralei „Albina” par a fi intenţionat să răstoarne valabilitatea dictonului francez că „morţii călătoresc repede” (sunt repede daşi uitării). Iată un caz, care face excepţie. Deşi plecat din vălmăşagul acestei vieţi pământeşti, adormitul în Domnul este prezent în memoria şi în sufletul foştilor săi colegi şi colaboratori dela „Albina”, dela „Prima Ardeleană”, precum şi în al colegilor dela „Revista Economică” şi dela „Dacia Traiană”.

Intrunirea de azi şi cuvintele rostite aici fac dovada unei prezenţe spirituale, deşi nevăzută, cu atât mai simţită de către toţi participanţii sinceri la această pomenire creştinească. Personalitatea lui Constantin Popp o merita. La fel se manifestase şi sentimentul lui de amintire pioasă a fostului său prim şef dela Filiala Braşov, unde şi-a început cariera: în 1939, când se împliniseră 4 decenii dela moartea lui, a publicat cu titlul Valeriu P. Bologa (1852—1899) o succintă schiţă biografică a lui şi a tatălui său Iacob Bologa (1817—1888) înfăţişându-l pe cel dintâi şef al său, la şcoala căruia şi-a făcut ucenicia de tehnică bancară, ca pe un „bărbat de iniţiativă şi de înalte concepţii... prin a cărui dispariţie prea timpurie a îndurat Banca „Albina” şi vieţa economică-financiară a Transilvaniei o pierdere reală

fiind Bologa, pe bună dreptate, considerat din partea contemporanilor săi ca o nădejde mult promiţătoare a viitorului” ... Subliniază apoi şi planul îndrăzneţ al lui Bologa de a crea pe seama organizaţiei financiare româneşti din Transilvania „destul de plătândă pe atunci, directe legături de credit în străinătate, în marile centre financiare Londra şi Paris — plan, care îl preocupă serios şi intensiv, plan pe care îl studiasse temeinic şi pentru care începuse şi taţionări” (p. 20).

La fel l-au cunoscut contemporanii şi pe Constantin Popp ca pe un bărbat de iniţiative fecunde şi de înalte concepţii morale.

Mulţi dintre cei prezenţi au avut prilej să-l cunoască numai în anii bătrâneţelor. Va fi deci de interes pentru ei să ştie, ce fel de impresie făcea tânărul funcţionar Constantin Popp în cei dintâi ani ai activităţii sale aici la Centrala „Albinei” din Sibiu.

În privinţa aceasta, câteva amintiri — redactate într'un impecabil stil românesc — din partea cuiva, care l-a văzut pentru întâia oară în Septembrie 1897, în aceeaşi zi în care cunoscuse şi pe directorul Partenie Cosma şi pe conducătorul „Concordiei” Dominic Raşiu, — iată cum ni-l înfăţişează pe acesta din urmă: „presumţios, cam înfumurat şi cu puţin tact. Ne-a arătat contabilitatea. Când i-am spus că cunosc sistemul — era așa numita „contabilitate italiană” — a făcut cu mâna un gest cam de dispreţ, zicând „fără practică, ştii foarte puţin”... Mi-am putut face imediat o idee, cu cine stam de vorbă. Fireşte, am primit observaţiile lui cu obișnuita cuvinţă”. — „Nu vei vrea să ştie şi ei (elevi ai Şcolii Superioare Comerciale din Braşov!) cât ştii D-Ta? — îl întrerupse bombănind Cosma... „Concordia” însă... a repausat sub conducerea spirituală a lui Dominic Raşiu. Cosma ne-a condus apoi în diferite secţiuni şi servicii ale Băncii. Cel ce ne-a primit mai bine, mai prieteneşte şi mai înţelegător, a fost Constantin Popp, şeful secţiei de împrumuturi ipotecare. Ne-a arătat, ne-a explicat şi a discutat cu noi, de cele mai multe ori aprobându-ne. Era pe atunci un tânăr plăcut şi distins. Vedeai în el un intelectual ce se ridica mai mult peste ceilalţi. Cosma, prin atitudinea sa neaşteptat de prietenoasă, ne-a lăsat una din cele mai bune impresiuni.”)

*) Amintirile d-lui Ioan I. Lapeatu, împărtăşite subsemnatului prin scrisoarea amicală din 27 Martie 1946... „mai mult pentru nevoia sufletească de a aşterne pe hârtie amintiri, aprecieri şi informaţii în legătură cu instituţia, căreia i-am închinat o bună parte din gândurile, preocupările şi activitatea mea de până acum”.
I. L.

*In personalitatea și activitatea lui Par-
tenie Cosma și a lui Constantin Popp vor
găsi funcționarii „Albinei“, din toate tim-
purile, bune exemple de urmat. Să le urmeze
fără șovăire aducându-și aminte de un cu-
vânt expresiv al filosofilor stoici, cari obiș-
nuiau a da muritorilor sfatul să-și ridice fie-
care din viață statuia. Cosma și Popp au în-
țeles sfatul acesta și l-au urmat întocmai, ri-
dicându-și, prin excepțional de rodnică lor ac-
tivate în cadrele Băncii „Albina“ și în afară
de aceste cadre, câte o statuie personală, pe
care dintele vremii nu o va putea sfărâma,
nici vrăjmășile potrivnicilor și răutăților ome-
nești nu o vor putea sdruncina.*

*Cei dintâi chemați să cinstească amin-
tirea lui Constantin Popp și să o perpetueze
activ, sunt funcționarii din serviciul Băncii
„Albina“.*

*Cinstind-o după cuviință, vor fi animați
de dorința de a urma exemplul celui consi-
derat de un fost coleg (B. Păcurariu) ca „mo-
delul superlativ“ al carierei sale.*)*

*Din astfel de comemorări pot răsări
pentru distinșii funcționari ai „Albinei“ în-
demnuri de a studia în amănunte vieața și
activitatea unora dintre înaintași, publicându-le
biografiile într'o bibliotecă specială, care ar
purta titlul Personalități distinse în serviciul
Băncii „Albina“ din Sibiu. Iată o sugestie care,
transformată în realitate, ar mulțumi în cel
mai înalt grad prezența nevăzută a distinsului
înaintaș, dela care au pornit neprețuite ini-
țiative similare“.*

După comemorarea dela Banca „Albina“,
întreaga asistență a participat în corpore la
parastasul oficiat în Catedrala Mitropolitană
din Sibiu.

Această sărbătorire, într'un cadru re-
strâns și modest, dar plin de dragoste și
însuflețire — așa cum a trăit și muncit o
vieață întreagă regretatul Constantin Popp —
a prilejuit o manifestare de recunoștință și
respect față de valoroșii noștri înaintași,
exemple demne de urmat pentru generația
actuală.

„Revista Economică“

Economistul Mitică Constantinescu

A murit nu de mult unul dintre cei mai devotați
slujbași ai acestui neam. Fiul unui modest funcționar,
născut în anul 1888, datorită muncii sale neobo-
ste și spiritului clarvăzător, a putut să ajungă
să conducă în ultimele decenii unul dintre cele
mai sensibile sectoare ale acestei țări: sectorul
economic. Ca ministru de finanțe, economist na-
țional dar mai ales ca guvernator al Băncii
Naționale a căutat să aplice cele mai eficiente
mijloace în vederea redresării financiare, de care
economia națională suferea în urma crizei mon-
diale din 1929, care a avut adânci repercusiuni
și asupra economiei țării noastre. Pentru aju-
ngerea acestui scop, el a căutat realitățile vieții
noastre economice care opreau evoluția eco-
nomică. Ca om de stat și cunoscător al realită-
ților economice a țării noastre sau îndepărtate,
prin contactul direct pe care l-a avut cu repre-
zențanții vieții economice a țării respective,
Mitică Constantinescu a căutat și a reușit în
parte să salveze situația economică a țării
noastre. Pentru a putea cunoaște și mai bine re-
alitățile din țara noastră, pentru a nu rămâne
în urma altor țări, încă din anul 1936 prin cola-

borarea lui cu oamenii de știință ai țării sale
— a făcut studii și cercetări, de verificare, an-
chete și coordonări având ca obiect principalele
sectoare ale vieții noastre economice. Aceste
sectoare au fost: sectorul schimburilor cu stră-
lățata, al materiei prime și al producției na-
ționale, al creditului, cu repartiția și funcțiunile
lui interne, al raportului de forțe economice între
masa națională și elementele minoritare, al coo-
perărilor și al economiei rurale, sectorul social
economic al fiecărui județ în parte, sectorul
scumpetii și al prețurilor. Se vede deci că el
nu s'a limitat numai la un anumit sector, căci
numai atunci organismul economic-național func-
ționează perfect, când toate sectoarele sunt de-
stul de dezvoltate și încheiate.

Din studiile pe care le-a făcut se reliefează
paslunea cu care a cercetat realitățile economice
pentru binele acestui neam. Toate aceste con-
statări pe care le-a cunoscut prin bogata sa ex-
periență de cărmuitor al celui mai important
sector, pe care l-a condus cu devotament do-
vedind discernământul imperatiivelor naționale,
Mitică Constantinescu le-a expus în marea sa
operă „Politica economică aplicată“ — care ră-
mâne punctul de plecare pentru remedierea re-

*) „Revista Economică“, din 3 Septembrie 1940, p. 36.

lelor organizațiilor noastre economice și finanțare și deci de ridicare social-economică a locuitorilor ei.

Iată ce spunea Mitțiță Constantinescu în opera sa, care sunt imperatiile dominante ale economiei noastre naționale :

1. Necesitatea dublei industrializării a țării noastre și anume: a) industrializarea pentru a produce mare parte din bunurile ce importăm, pentru a se satisface astfel, într-o bună măsură, necesitățile interne de materii prime, semifabricate și produse manufacturate ce ne veneau din alte țări; b) industrializarea pentru a se crea produsele de export cu care să înlocuim în mod progresiv materiile prime sau simplu transformate ce trimetam peste hotare, pentru aproape totalitatea valorii exportului nostru.

2. Necesitatea îmbunătățirii producției noastre agricole, de origine vegetală sau animală, pentru ca ea să devină din punct de vedere al calității și prețurilor, în măsură să lupte cu concurența străină;

3. Necesitatea controlului importului;

4. Necesitatea sporirii importului de materii prime, semifabricate a celor necesare apărării

naționale, statului etc., pentru a îndestula nevoile țării cu atare mărfuri de hotărâtoare importanță, până ce procesul de industrializare și producție internă ne-ar fi îngăduit și redresarea acestor posturi din importurile noastre;

5. Necesitatea organizării și dirijării exportului;

6. Necesitatea realizării unui regim unitar de politică economică pentru toate sectoarele interdependente ale economiei naționale, ce se influențau între ele.

Multe probleme, pe care Mitțiță Constantinescu le-a evidențiat ca fiind la baza ridicării social-economice a țării sale, nu au fost realizate.

Prin muncă, prin spiritul său de a soluționa problemele spinosede din sectorul economic și monetar, prin care a trecut țara noastră, numele lui Mitțiță Constantinescu se leagă de înfrăptuirile pe care le-am înregistrat și de realizarea desideratelor viitoare. Cu drept cuvânt spunea Saint Beuve în *Causeries du Lundi* p. 184). „Il y a des noms qui vivent et donc on peut parler à chaque instant comme d'une chose présente“.

I. D.

BCU Cluj / Cluj University Library Cluj

Acordul comercial anglo-argentinian

Luna trecută s'a semnat acordul comercial între Marea Britanie și Argentina. Importanța acestui acord este destul de mare, dat fiind că Argentina este țara cea mai bogată în alimente de care lumea duce azi mare lipsă care se exportă în cantități mari, Argentina ocupând locul întâiu din lume în ceea ce privește exportul de alimente.

Deși Argentina are o suprafață de 2.800.000 km², ea are o populație numai de 9.700.000 locuitori. Această țară este cunoscută ca o țară eminentamente agricolă; bogățiile ei constau în animale, cereale, minerale, tutun și textile. Datorită acestor materii prime, care se găsesc în abundență, Argentina a fost piața cea mai căutată de Europeni.

În timpul actualului războiu, Argentina a căutat să-și desvolte industria sa metalurgică, chimică și textilă, mai ales că importul devenise greoiu, el trebuind să satisfacă cerințele războiului țărilor respective. Astfel Argentina a ajuns să fie în prezent una din țările cele mai industrializate din America de Sud.

În ce privește industria metalurgică Argentina posedă 2 mari turnătorii, în timpul

războiului și-a mai construit 4, iară două sunt încă în construcție. În ce privește produsele textile, Argentina exporta înainte de războiu cea mai mare cantitate de lână sub formă brută în Europa. Un sfert din producția mondială destinată Europei venea din Argentina, pentru ca ea la rândul ei să importe produse fabricate: postavuri, stofe etc. Astăzi ea a ajuns să-și satisfacă complet nevoile sale cu ajutorul industriei naționale de textile. În ce privește carburanții, Argentina duce o mare lipsă de ei. Ea a căutat să-și înlocuiască pe cât posibil acest inconvenient prin întrebuințarea căderilor de apă, sporind astfel producția de electricitate.

Este normal ca o țară bogată în primul rând în produse alimentare să prospere în dauna țărilor, care sunt în războiu și care datorită mobilizării forțelor active duc lipsă de aceste produse*) În timpul războiului actual o

*) Producția de cereale a crescut mult în timpul războiului, datorită cererilor mari, cărora cu greu le putea face față. Aceasta a dus la întrebuințarea celor mai avansate metode raționale aplicate culturilor de cereale.

parte din producția alimentară se îndrepta spre Anglia și Statele Unite, iar o parte se îndrepta spre noile dețuseuri prin pierderea unor piețe europene. Standardul de viață al argentinianului a ajuns mult superior în timpul războiului față de cel dinaintea de războiu.

Convenția Mării Britanii cu Argentina a avut în vedere că Argentina a fost prima țară, care a acumulat cele mai multe cantități de Lire Sterline. Astfel Argentina dispune în Anglia de 3.500.000.000 Lire sterline. Această sumă nu va putea fi achitată decât în mică parte prin exportul de mărfuri engleze în Argentina, mai ales în urma industrializării ei, Argentina având nevoie numai de anumite produse industriale, pe care nu le mai produce ea. Cealaltă parte din datorie va fi amortizată în

decurs de 4 ani plătinându-se pentru această datorie și dobândă. Cu rezervele din Anglia, Argentina își va putea răscumpăra industriile și căile ferate, proprietate engleză. Anglia se obligă să cumpere toate surplusurile de carne ale Argentinei. Plățile vor continua să se facă tot în Lire sterline.

Datorită celor arătate mai sus, se înțelege de ce neparticiparea Argentinei la „Institutul Internațional de Agricultură din Copenhaga“ a fost unanim regretată.

În anul 1946 după mulți ani de întrerupere a legăturilor cu U. R. S. S. reluarea legăturilor între aceste state arată importanța, de care se bucură această republică federativă în viața economică internațională.

I. D.

Bibliografie

Vasile Netea, *Pentru Transilvania*, vol. I. *Coordonatele istorice* p. 230 și vol. II. *Pământul și oamenii* p. 246.

În aceste două volume tipărite în editura „Fundăției Regele Mihai I“ ca numerii 5 și 6 al Colecției „Ardealul nostru“, reproduce autorul o seamă din articolele și studiile sale publicate, în cursul anilor de luptă pentru reîntregirea Transilvaniei (1940—1945).

Capitolul introductiv intitulat „Cuvânt despre lupta unei generații“ cuprinde lămuriri de interes deosebit cu privire la împrejurările disticte, în care a trebuit purtată această luptă națională până la desnodământul furtiv din 23 August 1944 și de atunci înainte. E cel mai instructiv capitol de istorie contemporană.

Autorul subliniază, ca un tipic document al vremii, faptul că în articolul intitulat *Coordonatele istorice ale unei provincii*, — cuvântul *Transilvania* fiind eliminat atât din titlu, cât și din întreg cuprinsul articolului, — cenzura și-a permis a înlocui „cu brutalitate atâtea argumente și propoziții, care țineau de domeniul adevărului și al frumosului“... (p. 23). La 1 Decembrie revistei „Vremea“ din București i-a fost interzisă până și reproducerea unei imagini a lui Mihai Diteazu „pentru ca nu cumva imaginea marelui erou să pertele-

teze raporturile româno-germane sau româno-maghiare, censorul dând dispoziții ca armăsarul învingătorului dela Șelimbăr să nu o ia către Cluj, ci înspre... *Tiraspol*“ (p. 21).

Cuprinsul volumului I. are 32 articole grupate sub aceste titluri generale: 1. *Coordonatele istorice*; 2. *Inițiative, acțiuni, înfăptuiri* și 3. *Este istoria Transilvaniei un studiu inutil?* În volumul II se găsesc 30 de subtitluri cuprinse laolaltă în următoarele 4 grupuri: 1. *Peisagii și tradiții*; 2. *Propoveditori, realizatori, mucenici*; 3. *Discuții asupra ziarelor și ziaristilor ardeleni* și 4. *Criza „Asociațiunii transilvane“*.

Fiind atât de juste concluziile formulate din partea autorului. „Pe marginea unui necrolog“ dela Săliște, în Octombrie 1943, ele merită înfățișate aici. Iată-le: Familia sănătoasă, activă și rodnică constituie însuși elementul de rezistență al neamului. Adevărata tradiție a vechii societăți transilvane o reprezintă familia. La 1848, când se ridică o vijelioasă generație politică, cea mai puternică din câte cunoscuse până atunci Transilvania, Simion Bărnuțiu nu putea să-l dea un sfat mai înalt decât acesta: *fiieți cu poporul, ca să nu rățaciți*. Cine era și cine a rămas în Transilvania poporul? Înșiși buntelii, frații și pă-

riinți conducătorilor politici, ai fezelor bisericesti, ai organizatorilor economici, ai scriitorilor de cărți, ai ziaristilor. Puteau cândva aceștia să se îndepărteze de inima celor din care au crescut? Puteau deveni impliatori și spoliatori? Sau măcar scriitorii puteau ignora viața familiei din care se ridicaseră? Intelectualul transilvan, domnul, a mers întotdeauna mână în mână cu țărănul. Impreună au făcut revoluția dela 1848, împreună s'au dus în 1892 cu Memorandul la Viena și tot împreună s'au luit, la 1 Decembrie 1918, în Alba-Iulia pentru a proclama Unirea cea mare. „Toate câte s'au făcut în Ardeal, prin popor s'au făcut și fără de dânsul nimic nu s'a făcut“... (Volumul I. p. 121-122).

Toate chestiunile sunt tratate în cunoștință de cauză, cu multă violență în expunere și, adeseori, cu avânt captivant. Păcat însă, că erorile de tipar, aproape inevitabile în împrejurările actuale, au rămas totuși prea numeroase.

Cu toate acestea, cele două volume ale d-lui V. Netea oferă, prin actualitatea, bogăția și varietatea cuprinsului lor, o lectură plăcută, instructivă și edificatoare.

Georges Charpenay, *Les banques régionalistes. (Leur vie, leur mort)*. Paris 1939 pg. 142.

Prezenta lucrare tratând despre băncile provinciale franceze și situația lor după marea criză din 1930 va interesa îndeosebi băncile noastre locale ardelen. Autorul, fost conducător al unei asemenea bănci, care nu a putut supraviețui crizei la o distanță de 8 ani arată prejudiciile enorme aduse economiei naționale și creditului în general din cauză că Banca Franței nu a avut înțelegerea necesară să le ajute a trece — cu sacrificii minime din partea ei — criza universală din 1930¹⁾.

Sunt între ele bănci, care au servit aproape 200 ani viața economică franceză ca Banca Adam înființată la 1766.

Acestea au fost strivite între concurența marelui finanțer parisiene, băncii cu sute de filiale și între descurajarea deponenților și acționarilor adusă de cele câteva falimente celebre: Qustric, Stavitsky etc.

Statul în loc să le vină în ajutor le-a flancat cu „Bănci populare“ care însă după lichidarea lor nu au putut să le ia locul în susținerea inițiativelor locale în meserii, comerț și industrie nici chiar după 8 ani.

Să încercăm a cita acum câteva pasagi semnificative.

„Nu ne mai rămâne altceva, decât a resuma aceste pagini, ai căror unic scop este a aduce băncilor regionale astăzi dispărute, omagiul, recunoștința și regretul tuturor aceluia care au văzut viața lor, au urmărit eforturile lor și au constatat serviciile prețioase și considerabile pe care le-au adus neîncetat țării.

Aceste bănci nu mai sunt, după ce mai bine de un secol au ajutat așa de larg pe comerțanți și industriași, ele au fost bruse sacrificate, în condiții echivalând pentru multe din ele¹⁾ cu un adevărat torpilaj intenționat și premeditat — cuvântul nu este al nostru.

Ele aveau totuși drepturi incontestabile la recunoștința și la sprijinul atotputernicului Institut financiar, care a avut pe urma lor venituri abundente în lungile lor relații de afaceri și care până atunci le-a încurajat necontent și secundat în opera lor.

Din partea sa Statul, al cărui buget ele îl alimentau abundant, s'a desinteresat total de soarta lor.

Și atât Statul cât și Banca Franței nu s'au dat înapoi, în fața dezastrelor incalculabile ce urmau să cauzeze țării întregi căderea acestor vechi firme așa de universal respectate în regiunea lor și despre care cel mai puțin se poate fi zis cu g'as tare, e că momentul ales pentru execuția lor în orice caz a fost cel mai inoportun.

Pentru că în plină criză de o intensitate și o generalitate mai mare ca în orice epocă aceste bănci erau mai necesare, mai mult indispensabile pentru existența unui mare număr de industrii și comerțuri, atunci au fost în mod brutal desființate.

Prin aceasta și cu același lovitură, au fost ucise încrederea și creditul, unul fiind de altfel corolarul obligat al celuilalt.

Increderea? Dar în cine putea publicul să mai aibă încredere, când a văzut căsând brusc, abandonate de protectorii naturali, bănci care se bucurau până atunci de o așa încredere, că depunătorii lor depuneau sume cu scadențe de 10 ani¹⁾.

I. GĂRBACEA

¹⁾ Vezi N. Petra: Băncile românești în Ardeal și Banat, Sibiu 1936.

Economia Română din București a publicat în nr. 1—4 din *Ianuarie—Aprilie 1946* (p. 32—71) un instructiv studiu al d. lui *Dr. Corneliu Dobrotă*, — intitulat „*Intreprinderi bancare românești în Transilvania. Organizarea, activitatea, contribuția la prosperarea crescătorilor de oi*”, — dând în primele două capitole introductive informațiuni relative la situația economică a Românilor din Transilvania, în deosebi la a oierilor, arătând felul, cum era compusă țârla și întreagă gospodăria oieritului în timp de iarnă și de vară. La descrierea stănei, ca principal adăpost pentru *industria oieritului* în timpul verii, autorul acceptă opinia răposatului I. Simionescu, despre *nestatornicia stănei românești* „mult inferioară stănei elvețiene, luminate electrice”, fără să fi subliniat însă că, dacă stâna dela șes e în adevăr nestatornică, cea dela munte apare cu mult mai bine fixată, dăruind adeseori *decenii întregi în același loc* din preajma brădetului și a vreunui izvor apropiat. Înălțându-se în amănunte, cum este întocmită stâna, autorul explică și *contabilitatea ei străveche* „pe răboj” cu creșterile simple, corăspunzând cifrelor 1, 5, 10 și 100, fiecare răboj având rolul unui „*cont mai important din contabilitatea simplă obișnuită*”. Mai multe răbojuri strănse într'un mănunchiu formează aproximativ un „*registru de contabilitate*” oferind proprietarilor de țârlă și de stână posibilitatea evidenței și a controlului periodic.

În lipsa institutelor financiare, trebuințele de credit erau satisfăcute de țărani mai înstăriți, obținând a se mulțumi adeseori numai cu garanție personală din partea debitorilor. Ei nu trebuie confundăți cu odioșii cămătari exploatare. Autorul subliniază cu drept cuvânt, că mulți Potenari bătrâni vorbesc cu *recunoștință* despre ajutorul primit dela astfel de „*bancheri*”, cu sprijinul cărora și-au putut salva întreprinderea (p. 44).

În capitolul III dă o scurtă privire asupra băncilor românești din Transilvania dela 1871—1940, spre a trece apoi în revistă împrejurările de ordin local, care au contribuit la înființarea primei bănci ciobănești, cum numește autorul societatea pe acții din Poiana Sibiului, înființată la 1891 cu titlul „*Cassa de împrumut și păstrare*

Mielul” fuzionată la 1940 cu alte 2 bănci locale: „*Mărgineana*” înființată la 1907 și „*Păstorul*” (1924).

La organizarea și conducerea băncii „*Mielul*” timp de aproape o jumătate de veac s'au distins în deosebi notarul comunal *Ilie Pop*, apoi preotul *Ilie Dobrotă*, îndrumătorul ei ca președinte și director timp de peste un sfert de veac, precum și învățătorul *Ilie Georgescu*, omul de ispravă care, după o scurtă practică la „*Albina*” din Sibiu, a fost în stare să organizeze contabilitatea băncii „*Mielul*” „contribuind cu mult bun simț, prin cunoștințele sale practice, și la conducerea ei” (p. 63). În cel dintâi bilanț, încheiat pe data de 31 XII 1892, „*Mielul*” putea să înregistreze pe lângă capitalul social de 25 000 fl., considerabila sumă de 16.594.54 fl. ca *depuneri spre fructificare*, deși neîncrederea Potenarilor se manifesta prin faptul că unii dintre deponenți „la începutul activității se prezentau la bancă” cerând să li se arate unde se păstrează banii depuși de ei. A trebuit să li se explice „rostul și operațiunile unei bănci, pentru ca să se ajungă la frumoasele progrese, care se oglindesc în bilanțurile anilor următori” (p. 58).

Sprijinul dat industriei oieritului din partea băncilor locale a făcut să sporească în Poiana Sibiului numărul oierilor până la cifra de peste 100.000, câte s'au găsit în evaluarea din anul 1944.

În acest sat de munte își are sediul „*Uniunea generală a economilor de oi din România*”, o *Cooperativă* a acestor Unturi, mai multe lăptării și fabrici de unt, precum și o *modestă întreprindere pentru prelucrarea lânei* (p. 67).

Deprestunea economică din 1930 și legea converșării datoritiilor din 1934, au determinat pe conducătorii celor trei bănci locale să fuzioneze la 1940 în „*Banca Poiana*” cu un capital social de 4.500.000 Lei, la care a contribuit „*Mărgineana*” cu 2.000.000—, „*Mielul*” cu 1.500.000— și „*Păstorul*” cu 1.000.000— Lei.

De încheiere subliniază autorul *dibăcia și iscusința consătenilor săi capabili să treacă „cu destulă ușurință” dela contabilitatea pe răboj la contabilitatea în partidă dublă, care la unele bănci sătești este finută, în lipsa intelectualilor, de către țărani*”.

* *